Episcopal Relief & Development
Healing a hurting world

Fèy enfòmasyon sou Zika
Me 2016

Viris Zika a fè premye parèt li nan kèk peyi Amerik Latin ak Karayib yo. Anpil moun nan Legliz Episkopal nan peyi Etazini ap chache konnen kijan viris sa a ka afekte jan nou fè misyon ak kondwi ministè nou.

Episcopal Relief & Development se yon òganizasyon Legliz Episkopal ki travay pou pote soulajman ak devlopman nan plizyè peyi sou planèt la. Òganizasyon an ap travay avèk divès kalite konseye pou jwenn yon repons sou menas viris Zika ka reprezante pou moun ak enstitisyon Legliz Episkopal. Gen plizyè gwoup k'ap travay ansanm: anplwaye Episcopal Relief & Development ki travay nan peyi Etazini, moun ki kowòdone aksyon lè gen dega nan dyosèz yo, ekspè nan domèn sante piblik. Gwoup sa yo te travay ansanm pou ekri kèk dokiman ki ka ede kongregasyon epikopal yo ak diferan enstitisyon ki konekte ak legliz yo, pou ba yo zouti ki ka pèmèt yo koresponn ak viris sa a.

Objektif dokiman sa a se pou ede moun konprann pi byen kisa viris Zika a ye, epi mete sou pye yon mwayen pou fè moun konnen kijan viris la transmèt ak pwopaje, kisa yon moun ki trape viris sa a riske, ak ki prekosyon moun ta dwe pran pou evite trape'l.

Pwen ki pi enpòtan yo:

- **Laplipa de moun ki enfekte ak viris Zika pa montre ankenn sentòm (yo pa parèt malad)**
- **Se ti bebe ki nan vant (ti bebe ki poko fèt) ke viris Zika mete pi an danje**
- **Fanm ansent ak fanm ki gen pwojè vin ansent ta dwe evite vwayaje nan peyi kote Zika (gaye) popilè; yo ta dwe sèvi ak kapòt lè yo pral nan relasyon seksyèl ak yon gason yo sispèk ki ka enfekte ak Zika**
- **Apa de fanm ansent ak sa ki gen pwojè vin ansent, pa gen rezon pou anile ni kan vakans ete, ni vwayaj misyonè nan peyi Etazini si yo pran prekosyon ki prevwa kont piki moustik.**

Yon ti kozman sou Zika:

- **Laplipa de moun ki enfekte ak Zika pa parèt malad;** moun ki rive malad yo ka gen lafyèv ak kò grate pandan 7 a 10 jou. Maladi a trete ak repo epi anpil likid.
- **Se ti bebe nan vant ki poko fin fòme ki pi menase pa viris Zika a**, poutèt sa moun ki bezwen pran plis prekosyon yo se fanm ansent ak fanm ki gen pwojè vin ansent. Papa pitit fanm sa yo dwe pran anpil prekosyon tou.

- **Prevansyon nòmal kont piki moustik** (mete rad manch long pou pwoteje po nou kont piki moustik, sèvi ak pwodi ki repouse moustik, enstale moustikè oswa til nan fenèt ak pòt pou moustik pa ka antre nan kay, pa kite ankenn ma dlo poze) va pwoteje nou kont viris Zika ak lòt kalite maladi ke moustik transmèt tankou Viris Nil Oksidantal.
- **Gason ki enfekte ka bay fanm yo maladi a nan relasyon seksyèl,** Kit li te avan, pandan oswa apre yon gason ta sanble li malad, (nou toujou ap mennen envestigasyon pou konnen pou konbyen tan) gason dwe mete kapòt, oswa se pa pou yo antre nan relasyon seksyèl ak madanm yo pou evite transmèt maladi a.
- Tankou anpil lòt maladi, Zika ka lakòz **konplikasyon ki pi serye sou moun ki deja gen pwoblèm nan sistèm iminitè yo**, moun malad sa yo dwe pran plis prekosyon pou evite Zika ak tout lòt maladi ke moustik transmèt.

Menmsi gen anpil chans pou maladi Zika a ta gaye nan peyi Etazini paske:
- Viris la gen **pouvwa transmèt nan yon tan ki piti** anpil
- Se yon **ti pati tou piti sèlman** nan popilasyon an ki enfekte
- Gen yon **pwogram solid pou kontwole moustik** nan peyi Etazini

Fanm ansent ta dwe konsidere chanje plan vwayaj yo ak konpòtman yo jiskaske yo akouche si yo ta ale nan yon zòn kote viris Zika a popilè. **Gason ki antre nan relasyon seksyèl avèk yo** dwe sèvi avèk kapòt pou yo pa transmèt viris Zika a bay fanm ansent lan.

Fanm ki gen pwojè pou vin ansent dwe evite relasyon seksyèl lè yo vwayaje nan zòn kote viris Zika a gaye. Yo ta dwe evite pou yo ansent oswa sèvi ak kapòt si patnè seksyèl yo a te vwayaje non yon zòn kote Zika gaye.

Apa de fanm ansent ak sa ki gen pwojè vin ansent, pa gen rezon pou anile ni kan vakans ete, ni vwayaj misyonè nan peyi Etazini si yo pran prekosyon ki prevwa kont piki moustik.

Men kèk lòt kesyon moun mande

Eske viris Zika a fenk parèt? Kote yo jwenn li?
Se nan lane 1952 ke premye ka viris Zika yo te detekte nan peyi Ouganda ak nan peyi Tanzani. Jounen jodi a, nou jwenn viris la nan divès peyi toupatou sou latè. Viris la sanble li gaye pi plis nan rejyon twopikal Afrik yo, nan Sidès Lazi, nan zile Pasifik yo e tou dènyeman nan nò Amerik di Sid, Amerik Santral, nan Sid Amerik di Nò (Meksik), ak kèk zile nan Karayib la.

Kisa (ki Sentòm) moun ki enfekte yo santi?
Anviwon 80% moun ki enfekte ak Zika pa santi anyen. Pou rès yo (20%), yo pa gen gwo soufrans, jis yon ti lafyèv ak kò grate ki dire ant 7 a 10 jou. Kèk ra moun konn gen doulè nan jwenti, doulè nan mis yo, azoumounou je drandran, oswa tèt fè mal. Sant pou kontwòl maladi nan Etazini ke yo rele CDC ap envestige poukisa fanm ansent ki te gen viris Zika a fè timoun ki gen tèt yo ki piti (pa devlope). CDC ap chèche konnen tou ki relasyon Zika genyen ak moun ki soufri maladi Gilen Bare yo.

Kijan Zika retransmèt?
Zika transmèt prensipalman lè moustik ki rele *Aedes aegypti* a enfekte ak viris la pike yon moun. Li transmèt tou nan relasyon seksyèl epi tou ant manman ak ti bebe ki nan vant yo. Etid yo montre ke se gason an ki toujou bay fi a viris la lè yo antre nan relasyon seksyèl. Pa gen anpil enfòmasyon sou kantite tan yon gason toujou ka transmèt maladi a, men li ta sanble ke viris la viv pi lontan nan dechay ke li viv nan san. Jiska me 2016, tout ka Zika nan peyi Etazini se moun ki te vwayaje ki mennen maladi a (poko gen ka transmisyon pa moustik sou teritwa Ameriken an). Gen kèk ka kote viris la transmèt nan relasyon seksyèl avèk gason ki te ale nan peyi kote viris la ap fè ravaj enfekte patnè seksyèl yo lè yo tounen.

Ki prekosyon moun ta dwe pran?
Moun ki ap vwayaje nan peyi kote Zika ap fè ravaj yo ta dwe swiv règleman ki ede moun evite trape maladi ke moustik transmèt tankou malarya ak lafyèv deng. Se pou moun sa yo mete pwodi ki repouse moustik sou po yo, mete chemiz manch long ak pantalon long, enstale moustikè sou kabann yo, mete til nan fenèt ak nan pòt pou marengwen ak moustik pa antre. Moustik ki bay viris Zika a agresif anpil, se lajounen yo pike plis; sa pa vle di yo pa pike moun lanwit tou.

Prekosyon pou nou pa pran Zika nan relasyon seksyèl se pou nou ta rete san nu pa antre nan relasyon seksyèl, oswa pou nou toujou sèvi ak kapòt. Men ki kote nou ka jwenn plis enfòmasyon sou sa. CDC gen yon sit wèb nou ka konsilte tou.

Men mwen tande nan nouvèl ke viris sa a ka fè GWO DEGA nan zòn kote mwen ye a?
Li toujou posib ke viris Zika a ka gaye nan zòn espesifik pandan vakans ete nan peyi Etazini. Men se pap yon epidemi (li pap gaye toupatou). Si viris la transmèt nan peyi Etazini, Tekzas, Florida ak Awayi ta sanble se yo ki pi ekspoze si nou baze nou sou eksperyans ki fèt deja ak Chikungunya ak Deng. Pòtorico ak lòt teritwa Ameriken ki nan Karayib yo deja konsidere kòm zòn kote Zika trè aktif. Gouvènman lokal kote sa yo deja gen yon seri mezi yo mete an plas pou fè kanpay sou sa, pou elimine tout ma dlo oswa mete pwodi nan yo pou touye ze moustik yo epi veye kijan moustik yo deplase. Pou nou pale klè, Etazini gen yon program solid pou kontwole moustik avèk mwayen pou kontwole kijan sante popilasyon an ap evolye nan zòn a risk yo.

Paske gen lòt maladi moustik transmèt nan peyi Etazini, tankou viris Nil Oksidantal, nou dwe pwoteje tèt nou kont piki moustik (Kouvri po nou ak rad ak/oswa mete pwodi ki repouse moustik sou po nou, enstale til ak moustikè, pa kite ma dlo poze) mezi sa yo enpòtan lè nou konnen nou nan yon zòn riske.

Ki ministè ki dwe resevwa plis enfòmasyon sou viris Zika a?
Ministè ki travay ak moun ki travay tè yo, moun ki deplase zòn a zòn yo ak moun ki travay ak moun ki vwayaje nan peyi kote Zika ap pwopaje yo, ministè ki travay ak moun ki pa gen kote pou yo rete yo, dwe ede yo jwenn bon jan enfòmasyon pou evite trape viris la. Minsistè sa yo ta dwe fè plis fòmasyon sou kijan pou batay ak moustik epi bay kapòt gratis. Si wou enterese patisipe nan fòmasyon kont Zika ak lòt aktivite ou ta vle fè nan dyosèz ou tanpri kontakte Katie Mears (kmears@episcopalrelief.org), se limenm ki kòwodonatè pou repons sou zafè Zika a.

Episcopal Relief & Development
Healing a hurting world

N'ap di moun say o mèsi:

- *Keith Adams (New Jersey)*
- *John D. Clements, Ph.D. (Louisiana)*
- *James Cockey, MD (Easton)*
- *Mike Corey (Connecticut)*
- *Elizabeth Jordan, R.N., Ph.D. (Massachusetts)*
- *Tim Kingsley (Minnesota)*
- *The Rev. Karl Lusk (Kentucky)*
- *Tony Powell (Lexington)*
- *Dick Raub (Oregon)*
- *Ed Robertson (Central Pennsylvania)*
- *The Rev. Deacon Mike Sircy (Southwest Florida)*
- *Sharon Tillman (Maryland)*

Men kèk sit entènèt ki sòti nan CDC:

Enfòmasyon Jeneral:
http://www.cdc.gov/zika/index.html

Prevansyon Zika:
http://www.cdc.gov/zika/prevention/index.html

Pou moun kap vwayaje:
http://www.cdc.gov/chikungunya/pdfs/fs_mosquito_bite_prevention_travelers.pdf

Mezi pou kontwole moustik:
http://www.cdc.gov/chikungunya/pdfs/control_mosquitoes_chikv_denv_zika.pdf